

**НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE**

**ЗАКОНОДАВНО – ПРАВНО ОДЈЕЉЕЊЕ
ОДСЈЕК ЗА РАД СА ПОСЛАНИЦИМА**

Број: 02/4.02-2149/17

Датум: 27. новембра 2017. године

**КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА О СИСТЕМУ ЈАВНОГ ИНФОРМИСАЊА У
ЗЕМЉАМА У РЕГИОНУ И ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ**

**ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИПРЕМИЛА:
Драгана Гогих**

Истраживање не одражава званичан став Народне скупштине Републике Српске.

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	4
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	7
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА.....	8
ЦРНА ГОРА.....	10
ЕВРОПСКА УНИЈА.....	11
ЗАКЉУЧАК.....	13
ИЗВОРИ ПОДАТАКА.....	14

УВОД

Истраживачки рад је заснован на компаративној анализи законодавства које регулише радио и телевизију у Босни и Херцеговини, Републици Србији, Републици Хрватској, Црној Гори и Европској унији.

Систем јавног информисања обухвата медије који служе интересима јавности. Јавни медији својим програмским садржајима омогућавају јавности да буде информисана о догађајима из различитих сфера свакодневног живота.

Управо информисаност, али и образовање и забава, најважније су функције јавних медија.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Босна и Херцеговина¹ има законски установљен систем јавног емитовања под називом Јавни радио-телевизијски систем БиХ који је сачињен од три јавна радио-телевизијска емитера: Радио-телевизије БиХ, Радио-телевизије Федерације БиХ и Радио-телевизије Републике Српске. Сва три заједно чине Корпорацију јавних РТВ сервиса БиХ. Радио-телевизијски емитери дјелују на основу закона о радио-телевизији, сваког од РТВ емитера.

Радио-телевизија Босне и Херцеговине² је правно лице чије су дјелатности наручивање, припремање, производња, пренос и емитовање властитих радијских и телевизијских програма и мултимедијалних садржаја. Сједиште БХРТ-а је у Сарајеву.

Дјелатност БХРТ је и издавање и расподјела штампаног материјала у вези са сопственим програмом или у вези са питањима о емитовању уопште. БХРТ складишти и користи архиве тонских и видео записа, организује културне, музичке и друге догађаје, истражује јавно мњење, пружа маркетиншке и услуге оглашавања, те пружа и услуге телетекста.

У обављању дјелатности и у кадровској структури, БХРТ спроводи релевантне одредбе у вези са истим правима свих конститутивних народа и осталих у БиХ.

Ради остваривања интереса цјелокупног становништва БиХ, БХРТ је дужан да обезбиједи покривање најважнијих културних, спортских, забавних и других догађаја у земљи и свијету.

Емитери чији програми нису доступни цјелокупном становништву БиХ немају право на добијање ексклузивних права за сљедеће спортске догађаје: олимпијске игре, свјетска и европска првенства у фудбалу, кошарци, рукомету и другим спортовима, утакмице у оквиру званичних међународних такмичења у којима наступају репрезентације БиХ, и међународна такмичења која се одржавају у БиХ.

БХРТ се финансира путем наплате радио-телевизијске таксе и из услуга маркетинга (оглашавања). Може да остварује приходе из властите дјелатности, укључујући комерцијализацију ауторских и сродних права, производњу и продају аудио-визуелних дјела, те пружања услуга телетекста и других сервиса.

БХРТ има управни и пословодни одбор. Управни одбор заступа и штити интересе јавности у погледу радио и телевизијских програма, те врши надзор над укупним пословањем и располагањем имовином БХРТ-а. Пословодни одбор руководи радом БХРТ-а, а чине га генерални директор и руководиоци сектора БХРТ-а³.

Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине⁴ дјелује у складу са Законом о комуникацијама БиХ⁵ и надлежна је за креирање и промовисање правила у секторима емитовања и телекомуникација, планирање, управљање и додјељивање фреквентног спектра, примјењивање техничких и других стандарда

¹ У даљем тексту: БиХ

² У даљем тексту: БХРТ

³ Закон о јавном радио-телевизијском сервису Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 78/05, 92/05)

⁴ У даљем тексту: Агенција

⁵ Закон о комуникацијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 31/03, 75/06, 32/10, 98/12)

који се тичу квалитета, те успостављање и одржавање система накнада за дозволе. Посебно се стара о професионалним стандардима и прописима и правилима пружања информација путем јавних емитера у БиХ.

Закон о комуникацијама БиХ дефинише мандат и одговорности Агенције. Закон је првобитно донесен одлуком високог представника БиХ, у октобру 2002. године, а Парламентарна скупштина БиХ га је усвојила у септембру 2003. године. Будући да је заснован на принципу регулатора са спојеним надлежностима, Законом су обухваћене телекомуникације, радио, телевизије (укључујући и кабловску дистрибуцију) и друге сродне услуге. Законом се Агенцији даје надлежност да регулише конвергентно тржиште емитовања и телекомуникација, те управља радиофреквенцијским спектром.

Циљ Закона је да успостави сигурне и чврсте механизме којима се осигурава независност Агенције на начин да се спријечи уплитање у процес доношења одлука Агенције и њених тијела (Вијеће Агенције и генерални директор)⁶.

Сједнице домова Парламентарне скупштине БиХ БХРТ не преноси.

Законом о јавном радио-телевизијском систему БиХ одређено је да је Управни одбор надлежан да представља Парламенту и јавности годишње финансијске планове и планове програма и извјештаје о реализацији тих планова. Парламентарна скупштина БиХ именује чланове управног одбора БХРТ⁷ на основу ранг-листе кандидата достављене од стране Регулаторне агенције.

Радио-телевизија Федерације Босне и Херцеговине⁸ је самостална у обављању дјелатности, има уредничку независност и институционалну аутономију, нарочито у областима: планирања и производње програма; утврђивања програмске шеме; утврђивања и презентације вијести и информативног програма; управљања и располагања имовином; запошљавања и права и обавеза запослених; уређивања дјелатности и унутрашње организације. Сједиште РТВ ФБиХ је у Сарајеву.

Дјелатности РТВ ФБиХ су: припремање, производња, пренос и емитовање властитих радио и телевизијских програма; размјена и учествовање у заједничким програмима и пројектима са другим емитерима и продуцентима програма; набављање програма; увођење и коришћење нових технологија; издавање и расподјела штампаног материјала у вези са сопственим програмом или емитовањем уопште; складиштење и коришћење архива тонских и видео записа; организација културних, музичких и других догађаја; испитивање медијских тржишта и меркетиншке услуге; пружање услуга телетекста и дјелатности у вези са осталим пољима технологије емитовања.

РТВ ФБиХ може оснивати дописничку мрежу и информативно-техничке центре. Програм РТВ ФБиХ служи интересу јавности и мора бити у складу са професионалним стандардима, прописима и правилима, која испуњавају високе етичке стандарде и стандарде квалитета, поштовања људског живота, достојанства и физичког интегритета личности и промовисања демократских слобода, друштвене правде и међународног разумијевања и мира. Програм укључује информације, културу, образовање и забаву.

⁶ www.rak.ba, Често постављена питања

⁷ Чл. 26. Закона о јавном радио-телевизијском сервису БиХ ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 78/05, 92/05)

⁸ У даљем тексту: РТВ ФБиХ

Управни одбор и генерални директор бирају се путем јавног конкурса. Закон о радио-телевизији Федерације БиХ чланом 35., алинеја 8 прописује да Управни одбор представља јавности годишње планове програма и извјештаје о реализацији тих планова. Парламент Федерације БиХ⁹ именује управни одбор јавног сервиса са сједиштем на територији Федерације БиХ.

Финансирање се врши путем мјесечне радио-телевизијске претплате, маркетинга и спонзорства. Средства се могу остваривати и из прихода из властите дјелатности РТВ ФБиХ укључујући, али не ограничавајући се, на производњу програма са посебним захтјевима, комерцијализацију ауторских и сродних права, производњу и продају аудио-визуелних дјела, пружање услуга телетекста и других сервиса. На основу одлуке управног одбора, додатна средства се могу тражити из буџета Федерације Босне и Херцеговине¹⁰, а ради финансирања изградње и проширење емисионе мреже, трошкова закупа сателита, програмских трошкова од значаја за Федерацију и трошкова чувања архивске грађе као културног добра.¹¹

Радио-телевизија Републике Српске¹² је независни јавни емитер који обавља радио-дифузне дјелатности за Републику Српску. Сједиште РТРС-а је у Бањој Луци.

РТРС оснива регионалне радио и телевизијске информативно-техничке центре и дописничке бирое.

Дјелатности РТРС-а су: припрема, производња, пренос и емитовање властитих радио и телевизијских програма; размјена и учешће у заједничким програмима, програмским и техничко-технолошким пројектима са другим радиодифузним организацијама и произвођачима програма; набавка програма; увођење и коришћење нових технологија; издавање и расподјела штампаног материјала у вези са сопственим програмом или за општа питања о емитовању; складишћење и коришћење архива тонских и видео записа; организација културно-умјетничких, музичких и других догађаја; испитивање медијског тржишта и маркетиншке услуге; пружање услуга телетекста и дјелатности у вези са осталим пољима технологије емитовања.

Органи медијске куће су управни одбор и генерални директор.

РТРС је дужан обезбиједити разноврстан и избалансиран радијски и телевизијски програм који уважава националне, регионалне, традиционалне, вјерске, културне, језичке и друге карактеристике конститутивних народа и свих грађана Републике Српске. Програмом се афирмишу културне и друге потребе и националних мањина.

Финансирање се врши из радио-телевизијске претплате, маркетинга и спонзорства. РТРС може реализовати приходе из сопствене дјелатности, те тражити средства из буџета Републике Српске¹³, под условима као и РТВ ФБиХ.

Законом о Радио-телевизији Републике Српске такође је прописано да Управни одбор представља јавности годишње планове програма и извјештаје о реализацији тих планова.

⁹ Чл. 32. Закона о Радио-телевизији Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 48/08)

¹⁰ У даљем тексту: Федерација

¹¹ Закон о Радио-телевизији Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 48/08)

¹² У даљем тексту: РТРС

¹³ Закон о Радио-телевизији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 39/02, 49/06, 44/16)

Народна скупштина Републике Српске¹⁴ врши избор, именовање и разрешење управног одбора јавног сервиса са сједиштем на територији Републике Српске.

Закон о Радио-телевизији Републике Српске садржава законску ширину¹⁵. РТРС плус нуди могућност директог праћења сједница Народне скупштине.

Народна скупштина Републике Српске има уживо (енг. on-line) пренос сједница Народне скупштине. Пренос је омогућен примјеном законске могућности, присутне у законима свих земаља, која гласи: увођење и коришћење нових технологија у области емитовања.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Републички јавни медијски сервис је Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије¹⁶, са сједиштем у Београду. Покрајински јавни медијски сервис је Јавна медијска установа Радио-телевизија Војводине¹⁷, са сједиштем у Новом Саду.

Јавни медијски сервис¹⁸ је независан и самосталан правни субјект који обављањем своје основне дјелатности омогућава остваривање јавног интереса у области јавног информисања и пружа опште и свеобухватне медијске услуге које подразумијевају: информативне, образовне, културне и забавне садржаје намијењене свим дијеловима друштва.

Основна дјелатност сервиса је производња, куповина, обрада и објављивање радио, телевизијских и мултимедијалних садржаја, нарочито информативних, образовних културно-умјетничких, дјечијих, забавних, спортских, вјерских и других, а који су од јавног интереса за грађане. Наведене дјелатности имају за циљ остваривање људских права и слобода, размјену идеја и мишљења, његовање вриједности демократског друштва, унапређење политичке, полне, међународне и вјерске толеранције и разумијевања, као и очување националног идентитета српског народа и националних мањина, као и пружање аудио и аудио-визуелних медијских услуга и објављивање електронских издања као услуга од јавног интереса.

Органи јавног медијског сервиса су управни одбор, генерални директор и програмски савјет.

Јавни медијски сервис финансира се из: таксе за јавни медијски сервис, из средстава буџета, нето користи од комерцијалне експлоатације садржаја произведеног у оквиру основне дјелатности, комерцијалних прихода и осталих прихода.

¹⁴ Чл. 16. Закона о Радио-телевизији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 39/02, 49/06, 44/16)

¹⁵ "5. РТ РС има право да, у складу са својим уређивачким смјерницама, преноси сједнице или дијелове сједница Народне скупштине Републике Српске, односно да на други погодан начин информисе јавност о парламентарним активностима. У ту сврху, РТ РС има слободан приступ сједницама Народне скупштине."

¹⁶ У даљем тексту: РТС

¹⁷ У даљем тексту: РТВ

¹⁸ Закон о јавним медијским сервисима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 103/2015 и 108/2016)

Регулаторно тијело за електронске медије¹⁹ је самостална независна регулаторна организација са својством правног лица, која врши јавна овлашћења у циљу: дјелотворног спровођења утврђене политике у области пружања медијских услуга у Републици Србији; унапређивања квалитета и разноврсности услуга електронских медија; доприноса очувању, заштити и развоју слободе мишљења и изражавања; заштите интереса јавности у области електронских медија и заштите корисника услуга електронских медија, у складу са одредбама Закона о електронским медијима²⁰, на начин примјерен демократском друштву.

За обављање послова из своје надлежности Регулатор је одговоран Народној скупштини Републике Србије, а за вршење стручних и административних послова образоване су стручне службе Регулатора чија су основна правила организације и начин рада прописани Статутом.

У Републици Србији управни одбор РТС-а именује и разрјешава Савјет Регулатора²¹. Управни одбор, између осталих, обавља и послове утврђивања програмске концепције јавног медијског сервиса²². Интернет страница Народне скупштине Републике Србије нуди могућност праћења сједница путем постављених снимака на јутјуб каналу. Такође, други програм РТС врло често дјеломично или у цјелости преноси сједнице Народне скупштине Републике Србије.

РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Хрватска радио-телевизија²³, са сједиштем у Загребу, има статус јавне установе која је независна од било каквог политичког утицаја и притиска промотера комерцијалних интереса.

Дјелатност ХРТ-а²⁴ је производња радијског и мултимедијског програма, музике, пружање аудио и аудиовизуелних услуга, мултимедијских услуга и услуга електронских публикација као јавних услуга. Осим јавних, ХРТ обавља и комерцијалне дјелатности.

У остваривању програма, ХРТ је дужан промовисати националне интересе, доприносити поштовању и промовисању основних људских права и слобода, родољубља, разумијевања и поштовања различитости, демократских вриједности и институција, цивилног друштва, те унапређења културе јавног дијалога.

Такође, дужан је поштовати приватност, достојанство, углед и част човјека и основна права и слободе других, а посебно дјеце и младих, као и старијих и немоћних.

У програмима ХРТ-а морају се поштовати највиша стручна мјерила и етичка начела, те стандарди професионалног независног новинарства.

¹⁹ Регулаторно тело за електронске медије, www.rtm.rs; у даљем тексту: Регулатор

²⁰ Закон о електронским медијима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 6/2016)

²¹ Чл. 17. Закона о јавним медијским сервисима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 103/2015 и 108/2016)

²² Чл. 19. Закона о јавним медијским сервисима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 103/2015 и 108/2016)

²³ У даљем тексту: ХРТ

²⁴ Закон о Хрватској радио-телевизији ("Народне новине", број 137/10, 76/12, 78/16, 46/17)

Јавне услуге ХРТ-а садрже програмске обавезе које испуњавају демократске, социјалне и културне потребе хрватског друштва, гарантују плурализам, укључујући културну и језичку разноликост.

У свом дјеловању ХРТ промовише јавне вриједности и интересе, уважава интересе јавности и за своје дјеловање одговара јавности. Тијела ХРТ-а су управа, надзорни одбор и програмско вијеће. Дјелатност ХРТ-а финансира се јавним и комерцијалним приходима.

Агенција за електронске медије²⁵ као независно регулаторно тијело обавља надзор спровођења одредаба Закона и то укључује и надзор над спровођењем програмских обавеза ХРТ-а. Агенцијом руководи Вијеће Агенције за електронске медије.

Законодавство Републике Хрватске на посве другачији начин, у односу на до сада речено, говори о тијелима ХРТ-а. Закон о хрватској радиотелевизији, у чл. 18. каже да су тијела ХРТ-а Управа, Надзорни одбор и Програмско вијеће. Управа и Програмско вијеће ХРТ-а су у међусобном директно посљедичном односу²⁶, док је Надзорни одбор посебан по томе што га, на приједлог Одбора за информисање, информатику и медије Хрватског сабора именује и разрјешава Хрватски сабор, којем најмање једанпут годишње подноси и извјештај о раду²⁷. Сједнице Хрватског сабора преносе се путем интернет адресе <http://itv.sabor.hr/video>, те путем јутјуб канала.

Пренос сједница Хрватског сабора на ХРТ-у није уређен законом.

²⁵ Агенција за електронске медије, www.e-mediji.hr; у даљем тексту: Агенција

²⁶ Чл. 19-21.; 24-32. Закона о хрватској радиотелевизији ("Народне новине", број 137/10, 76/12, 78/16, 46/17)

²⁷ Чл. 22-23. Закона о хрватској радиотелевизији ("Народне новине", број 137/10, 76/12, 78/16, 46/17)

ЦРНА ГОРА

Јавни радио-дифузни сервиси Црне Горе су Радио Црне Горе и Телевизија Црне Горе. Емитер јавних радио-дифузних сервиса Црне Горе је Јавно предузеће Радио и Телевизија Црне Горе²⁸.

Дјелатност радио-дифузних сервиса²⁹ је производња и емитовање програма којим се задовољавају демократске, друштвене, образовне, културне и друге потребе од јавног интереса свих сегмената друштва. Основну дјелатност РТЦГ остварује производњом и емитовањем два програма Радија Црне Горе и два програма Телевизије Црне Горе. У складу са Законом РТЦГ може производити и емитовати и друге радијске и телевизијске садржаје и програме и обављати и друге дјелатности у интересу грађана.

Јавни медиј РТЦГ је дужна да, уз примјену високих стандарда професионалне етике и квалитета, без било којег облика дискриминације или социјалне различитости, производи и емитује програмске садржаје који јачају заједништво и друштвено интегрисање појединаца, група и заједница. Самостална у уређивању програма, па тако утврђује програмску шему, концепцију производње и емитовања програма, уређује и емитује информације о актуелним догађајима и организује обављање дјелатности. Финансирање РТЦГ се врши из дијела општих прихода буџета Црне Горе, производњом и емитовањем рекламних садржаја, производњом и продајом аудио-визуелних дјела, носача звука и слика који су у интересу јавности, из спонзорства програмских садржаја, организовањем концерата и других приредби и из других извора у складу са Законом.

Органи РТЦГ су савјет и генерални директор.

Агенција за електронске медије³⁰ је независни регулаторни орган за област услуга који врши јавна овлашћења у складу са Законом о електронским медијима³¹ и дјелује у интересу јавности. Као самостални правни субјект функционално је независна од било ког државног органа и од свих правних и физичких лица која се баве дјелатношћу производње и емитовања радијских и телевизијских програма или пружања других аудио визуелних медијских услуга³². Оснивач Агенције је држава, а права оснивача у име државе врши Савјет Агенције, у складу са законом.

Агенција у оквиру својих надлежности предлаже програм развоја сектора АВМ услуга; у сарадњи са регулаторним органом за електронске комуникације припрема стручне основе за израду плана намјене радио-фреквенцијских опсега, у дијелу који се односи на земаљску радио-дифузију; даје сагласност на приједлог плана расподјеле радио-фреквенција, у дијелу који се односи на земаљску радио-дифузију; даје мишљење регулаторном органу за електронске комуникације о потреби одређивања оператора са значајном тржишном снагом, ако се на основу анализе утврди да одређено релевантно тржиште услуга електронских комуникација, које

²⁸ У даљем тексту: РТЦГ

²⁹ Закон о јавним радио-дифузним сервисима Црне Горе ("Службени лист Црне Горе", број 79/08, 45/12)

³⁰ Агенција за електронске медије Црне Горе, www.ardcg.org; у даљем тексту: Агенција

³¹ Закон о електронским медијима ("Службени лист Црне Горе", број 46/10, 40/11, 53/11, 6/13)

³² У даљем тексту: АВМ услуга

представљају услов за пружање и /или приступ АВМ услугама, није довољно конкурентно; издаје одобрења за пружање АВМ услуга (одобрења за емитовање и одобрења за пружање АВМ услуга на захтјев); утврђује висину накнада за издавање и коришћење одобрења за пружање АВМ услуга; води регистре пружалаца АВМ услуга и електронских публикација; одлучује о приговорима физичких и правних лица у вези са радом пружалаца АВМ услуга; врши надзор над примјеном Закона о електронским медијима; доноси и спроводи подзаконске акте за спровођење Закона о електронским медијима; обавља и друге послове, у складу са законом и Статутом Агенције.

Органи Агенције су Савјет Агенције и директор Агенције.

Оснивач Јавног предузећа Радио и Телевизија Црне Горе је држава³³, а права оснивача врши Савјет РТ ЦГ³⁴. Сједнице Скупштине Црне горе преносе се директно на јутјуб каналу³⁵. РТЦГ преноси сједнице Скупштине Црне Горе, уколико Скупштина Црне Горе одобри.³⁶

ЕВРОПСКА УНИЈА

Као и друге робе и услуге, и аудио-визуелни медији су предмет разматрања, у смислу начина слободног и поштеног емитовања унутар Европске Уније³⁷.

Директивом о аудио-визуелним медијским услугама³⁸ се тражи од земаља чланица ЕУ да међусобно ускладе национално законодавство, тако да креирају упоредиве услове у свим земљама, ради унапређења аудио-визуелних медија. Такође, налаже да се заштите и држава и гледаоци, те да се осигура медијски плурализам. Директивом се налаже и борба против расне и религијске мржње. Надаље, тражи се очување културолошког идентитета и осигурање независности националних медија.

Свака земља чланица ЕУ је позвана да осигура минимум стандарда који се односе на: маркетинг (забрањује се рекламирање алкохола, цигарета и лијекова, те се маркетиншки програм своди на не више од 12 минута на један час), главне догађаје (догађаји попут Олимпијских игара или Свјетског фудбалског купа морају бити доступни широкој гледалачкој публици), заштиту дјеце (насилни или порнографски програми би требало да буду емитовани касно увече или би требало да буду ограничени родитељском контролом), промоцију европских филмова и аудио-визуелних садржаја (бар половина времена емитовања програма би требало да буде посвећена емитовању европских филмова и програма), доступност (медијске куће би требало да уреде свој програм како би био приступачан и особама са визуелним или потешкоћама у слушању).

Земље чланице ЕУ су посвећене службама јавног емитовања.

³³ Чл. 3. Закона о јавним радио-дифузним сервисима Црне Горе ("Службени лист Црне Горе", број 79/08, 45/12)

³⁴ Чл. 20-48. Закона о јавним радио-дифузним сервисима Црне Горе ("Службени лист Црне Горе", број 79/08, 45/12)

³⁵ <https://www.youtube.com/user/SkupstinaCrneGore>

³⁶ <http://www.rtcg.me/vijesti/politika/135811/>

³⁷ У даљем тексту: ЕУ

³⁸ Директива 2010/13/EУ, eur-lex.europa.eu

Уговор из Амстердама³⁹, 1999. година, препознао је улогу служби у омогућавању задовољавања демократских, социјалних и културолошких потреба изван одређења законитости тржишта. Самим тим су спријечене корпорације да било која од њих постане доминантна на овом подручју.

Грантови влада јавним сервисима емитовања се додјељују у складу са правилима ЕУ, односно уколико су искоришћени за реализацију јавних циљева и уколико се не користе ради непоштеног стицања преимућства у односу на емитере из приватног сектора.

Креативни програми ЕУ имају за циљ⁴⁰ јачање европског културолошког и аудио-визуелног сектора, обезбјеђивањем фондова за најмање 250.000 умјетника и професионалаца у области културе, давањем средстава за 2.000 биоскопских сала и 800 филмова, те за 4.500 превода у облику књиге. Такозвани мали бизниси имају загарантовану могућност кредитног задуживања код банака.

Политика ЕУ је таква да се нарочито настоје сачувати и заштитити најзначајнији радови културолошке важности, посебно филм. Због тога ЕУ препоручује земљама чланицама да сакупљају, каталогизују, сачувају и архивирају филмове. Између осталог, ова акција представља и могућност будућим генерацијама да, такође, уживају у остварењима.

Европска унија има властити веб видео сервис (EuroparlTV⁴¹) чији су програми доступни у различитим форматима емитовања, а све у складу са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама од 10. марта 2010. године⁴².

³⁹ Уговор из Амстердама, www.europarl.europa.eu

⁴⁰ Циљеви креативних програма ЕУ су и: промоција европске културолошке и језичке различитости, управљање економским растом и компетитивношћу у креативном сектору, помоћ да се примијене дигиталне технологије и развију нови пословни модели, те представљање креативног рада широј публици у Европи и свијету, www.europa.eu/europeanunion/topics.

⁴¹ <https://www.europarl.europa.eu/en/about-us>

⁴² eur-lex.europa.eu

ЗАКЉУЧАК

Начин оснивања, организовања и финансирања система јавног информисања и региону и ЕУ је сличан. Незнатне разлике указују тек на политичко уређење, ниво животног стандарда, као и на културолошке и животне навике грађана одређених земаља.

Функционисање система се организује по процедурама чије се разлике огледају у програмској шеми и начину припреме и емитовању програма, као и надређенима и овлашћенима за праћење, надзор и регулацију јавних интереса.

Системи представљени у раду имају своје регулаторе садржаја за емитовање, као и начина обављања дјелатности.

Начин финансирања система јавног информисања такође је сличан, опет у зависности од државе до државе и крајњих јавних интереса.

Како су земље у региони чланице ЕУ или у процесу приступања, за очекивати је да ће се регулатива најбољих стандарда и искустава и у будућности позитивно одразити на усклађивање система јавног информисања, нарочито у погледу повећања свјесности грађана да буду информисани.

У прилог томе говори и чињеница да је 28. септембра 2016. године први пут обиљежен Међународни дан универзалног права на приступ информацијама⁴³.

За очекивати је да ће и средства јавног информисања својим програмским политикама и квалитетним прикупљањем и обрадом информација, пратити трендове слободе изражавања човјека у заједници.

⁴³ Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO) на Конференцији одржаној 17.11.2015. године донијела одлуку број 38 C/70, www.unesco.org/idouai2016

ИЗВОРИ ПОДАТАКА

1. Закон о Јавном радио-телевизијском сервису Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 78/05, 92/05, 35/09, 32/10, 51/15, 25/16)
2. Закон о Радио-телевизији Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 48/08)
3. Закон о Радио-телевизији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 39/02, 49/06, 44/16)
4. Закон о комуникацијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 19/02, 33/02, 31/03, 75/06, 32/10, 98/12)
5. Закон о јавним медијским сервисима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 103/2015 и 108/2016)
6. Закон о електронским медијима ("Службени гласник Републике Србије", број 83/2014, 6/2016)
7. Закон о Хрватској радиотелевизији ("Народне новине", број 137/10, 76/12, 78/16, 46/17)
8. Закон о јавним радио-дифузним сервисима Црне Горе ("Службени лист Црне Горе", број 79/08, 45/12)
9. Закон о електронским медијима ("Службени лист Црне Горе", број 46/10, 40/11, 53/11, 6/13)
10. www.ardcg.org
11. www.eur-lex.europa.eu
12. www.europarl.europa.eu
13. www.europa.eu/europeanunion/topics
14. www.e-mediji.hr
15. www.rak.ba
16. www.rem.rs
17. www.unesco.org/iduai2016